

Handläggare:
Ola Jeremiasen
Telefon: 08-508 25 077

Till
Socialnämnden

Riktade insatser för pojkar och män som blivit utsatta för sexuella övergrepp och för män som utsatts för våld i nära relationer

Remissvar på motion (2011:42) av Rebecca Adami och Stefan Nilsson (MP) och svar på skrivelsen till socialnämnden om externa medel till insatser för pojkar och män som blivit utsatta för sexuella övergrepp av Stefan Nilsson m.fl. (MP).

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
3. Skrivelsen av Stefan Nilsson m.fl. (MP) anses besvarad med vad som sagts i förvaltningens tjänsteutlåtande.
4. Ärendet förklaras omedelbart justerat.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Tina Heinsoo
tf Avdelningschef

Sammanfattning

I en motion från Rebecca Adami (MP) och Stefan Nilsson (MP) föreslås kommunfullmäktige besluta om riktade insatser för målgruppen pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp. Förvaltningen anser att frågan om stödåtgärder för pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp är fortsatt viktig. Förvaltningen bedömer dock att målgruppen för närvarande inryms i de stödåtgärder som finns för pojkar och män i behov av stöd i Stockholms stad, och att behovet av stödinsatser därmed är tillgodosett. Förvaltningen föreslår att socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor, sektionen för organisations- och föreningsstöd.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till förvaltningen för beredning överlämnat motion (2011:42) om riktade insatser för pojkar och män som blivit utsatta för sexuella övergrepp av Rebecca Adami (MP) och Stefan Nilsson (MP)¹. Remisstiden går ut den 30 september år 2011.

Socialnämndens ledamöter Stefan Nilsson (MP), Jonas Eklund (MP), Ylva Wahlström (MP) och Rebecca Adami (MP) inkom även med en skrivelse till socialnämnden med förslag om att ansöka om externa medel till insatser för pojkar och män som blivit utsatta för sexuella övergrepp, samt för män som utsatts för våld i nära relation².

Motionen och skrivelsen i sammanfattning

I Stockholms stad finns ett gediget arbete med målgruppen kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp. Liknande riktade satsningar behövs för män och pojkar som utsatts för sexuella övergrepp.

Fullmäktige föreslås i motionen besluta följande.

1. Att Stockholms stad – t.ex. i samverkan med länsstyrelsen – gör en kartläggning av antalet pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp.
2. Att utbildningsinsatser genomförs för anställda inom socialtjänsten, skola och förskola, för att öka kompetensen att fånga upp och hjälpa pojkar och män som utsatts eller utsatts för sexuella övergrepp
3. Att Stockholms stad inför riktade insatser; såsom jourtelefon, stödsamtal och skyddat boende för pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp.

Skrivelsen har ett likartat innehåll och i den föreslås att socialnämnden söker externa medel för riktade insatser till män som utsatts för sexuella övergrepp samt för män som utsatts för våld i nära relationer.

¹ Dnr 1.6-0340/2011

² Dnr 2.6.1-0334/2011

Inledning

I tjänsteutlåtandet redovisas olika aktörers arbete med målgruppen pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp samt män som utsatts för våld i nära relation, i syfte att utröna möjligheterna och behovet av de insatser som föreslås i motionen och skrivelsen. Redovisningen omfattar arbete på nationell nivå, länsövergripande arbete, Stockholms stads arbete samt kompletterande verksamheter inom frivilligsektorn i Stockholms stad.

Den nationella nivån

Socialstyrelsen har för närvarande inget regeringsuppdrag att arbeta med målgruppen pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp. Pojkar som utsatts för sexuella övergrepp omfattas dock av Socialstyrelsens arbete med etablerandet av Barnahus³.

Statistik

Brotsförebyggande rådet (BRÅ) redovisar årligen statistik som visar antalet anmälda brott i Sverige. Nedanstående statistik visar antalet anmälda sexualbrott i Stockholms län år 2010⁴. Det finns även andra typer av sexualbrott som inte redovisas i nedanstående tabell eftersom BRÅ inte redovisar könsskillnader på samtliga anmälda sexualbrott.

Brottstyp	Antal
Våldtäkt mot pojke under 15 år	136
Våldtäkt mot pojke 15-17 år	11
Våldtäkt mot man 18 år eller äldre	23
Sexuellt tvång, utnyttjande av pojke under 15 år	24
Sexuellt tvång, utnyttjande av pojke 15-17 år	0
Sexuellt övergrepp mot pojke under 15 år	17
Sexuellt övergrepp mot pojke 15-17 år	2
Kontakt med pojke i sexuellt syfte "grooming"	7

Ungdomsstyrelsen genomförde år 2009 en nationell undersökning där det framkom att 1,7 % av pojkarna i årskurs tre på gymnasiet uppgav att de hade sålt sex. Motsvarande siffra för flickor var 1,2 %. Ungdomsstyrelsen genomförde även en

³ En plats där ett barn som utsatts för våld eller övergrepp kan träffa alla myndigheter samtidigt.

⁴ Antalet personer som utsatts för sexualbrott redovisas ej i statistiken, vilket innebär att en och samma pojke kan ha varit målsägande i flera av de anmälda sexualbrotten.

undersökning som visade att 1,7 % av personer i åldern 16-25 år hade sålt sex. I denna undersökning var det ingen skillnad mellan könen.

Länsövergripande arbete med målgruppen

Länsstyrelsen i Stockholms län arbetar inte direkt med målgruppen pojkar och män som blivit utsatta för sexuella övergrepp, men kommer indirekt i kontakt med målgruppen genom sitt arbete mot prostitution och sexhandel, våld i nära relation och etablerandet av ett hedershus i Stockholm.

Verksamheter inom Stockholms läns landsting

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) erbjuder bland annat stöd till pojkar som utsatts för sexuella övergrepp. BUP hade under år 2010 sammanlagt kontakt med 177 pojkar där det framkommit uppgifter om att de blivit utsatta för någon form av sexuella övergrepp⁵. Av dem var 75 pojkar nytillkomna under år 2010 och 102 pojkar var pågående ärenden från föregående år. Merparten av pojkarna erhåller stöd via de olika BUP-enheter i Stockholms län. Vissa av pojkarna erhåller även stöd via *Grinden* som är en specialmottagning inom BUP för behandling av barn och ungdomar som blivit utsatta för sexuella övergrepp i nära relation. Under år 2010 hade Grinden kontakt med 60 pojkar som blivit utsatta för sexuella övergrepp⁶. Av dem var tio pojkar nytillkomna under året och 50 pojkar var pågående ärenden sedan föregående år. Grinden erbjuder främst gruppbehandling och arbetar intensivt under en period för att sedan ha uppföljande kontakt med pojkarna.

Järva mansmottagning är en sex- och samlevnadsmottagning för män som är 23 år eller äldre. Mottagning har funnits sedan år 2003 och är en del av Stockholms läns landsting. Järva mansmottagning tar bland annat emot målgruppen män som blivit utsatta för sexuella övergrepp. Verksamheten för ingen statistik som visar på antalet män som sökt stöd men uppger att det under de senaste två åren har varit få män som sökt stöd på grund av att de blivit utsatta för sexuella övergrepp.

Stockholms stads arbete med målgruppen

För att identifiera och stödja målgruppen sexuellt utsatta barn och ungdomar utreder socialtjänsten barnets behov av stöd enligt socialtjänstlagen, beviljar och följer upp insatser samt samverkar med andra myndigheter och organisationer. När socialtjänsten registrerar en ansökan om bistånd eller anmälan i paraplysystemet får orsaken till anmälan/ansökan ej uppges på grund av integritetsskäl. Detta innebär

⁵ Motsvarande siffra för flickor var 562 stycken.

⁶ Dessa pojkar ingår i det totala antalet pojkar (177 stycken) som BUP kommit i kontakt med under år 2010.

att staden inte har tillförlitlig statistik att inhämta som visar hur många pojkar eller män som sökt stöd med anledning av att de blivit utsatta för sexuella övergrepp.

När barn och ungdomar utreds enligt SoL används handläggnings- och dokumentationssystemet BBIC (Barns behov i centrum). Syftet med BBIC är att stärka barnperspektivet och delaktigheten för barn, unga och deras familjer i kontakten med socialtjänsten. BBIC bygger på en helhetssyn på barns och ungas utveckling i sitt sammanhang inom en rad områden som fysisk och psykisk hälsa, utbildning, känslö- och beteendemässig utveckling etc. Några av BBIC:s grundprinciper utgår från barn och unga i centrum och från att identifiera resurser och brister hos barnet och dess nätverk.

I de fall där barn och ungdomar är i behov av skydd tillgodoses det genom placeringar i jourhem, familjehem eller hem för vård och boende (HVB)⁷.

Verksamheter inom Stockholms stad

Stockholms stad har flera verksamheter som riktar sig till barn och ungdomar i behov av stöd. Flera av dessa verksamheter har möjlighet att stödja målgruppen pojkar som utsatts för sexuella övergrepp.

Stockholms stad driver tio *ungdomsmottagningar* i samverkan med Stockholms läns landsting dit ungdomar i åldern 12-23 år kan vända sig för att prata om sex, få hjälp med preventivmedel och testa sig för könssjukdomar. Siffror från knappt hälften av Sveriges ungdomsmottagningar visar att 86 % av besöken görs av flickor och 14 % av pojkar. Pojkar tvekar ofta inför att besöka en ungdomsmottagning eftersom de är rädda för att bli undersökta⁸. Det finns inga tillförlitliga siffror som visar hur många pojkar som söker hjälp hos ungdomsmottagningarna i Stockholms stad på grund av sexuella övergrepp. På ungdomsmottagningarna finns dock kompetensen för att stödja målgruppen.

Barncentrum samordnar olika myndigheters insatser för barn 0-18 år som av någon närstående utsatts för misshandel eller sexuella övergrepp. Barncentrum erbjuder bland annat rådgivning, konsultation och samråd, samordning av myndigheternas insatser och stöd till barn, föräldrar och andra viktiga personer kring barnet i samband med brottsutredningen. Barncentrum har ingen statistik som visar hur många pojkar de kommer i kontakt med som utsatts för sexuella övergrepp. Den ojämförligt största delen av ärenden gäller dock våld mot barn eller barn som

⁷ Placeringarna genomförs med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

⁸ Barnombudsmannens skrivelse ”upp till 18” som utkom år 2010.

bevittnar våld. Ett mindre antal ärenden gäller misstanke om sexuella övergrepp i nära relation.

Inom Stockholms stad finns även *Stödcentrum för unga brottsoffer och medling* som är ett samarbete mellan Stockholms stad och Polismyndigheten i Stockholms län. Stödcentrum erbjuder bland annat stödsamtal och krisbearbetning för att få hjälp med att bearbeta brottshändelsen och dess följder. Över 95 % av de ungdomar som kontakter Stödcentrum och har utsatts för sexualbrott eller våldtäkt är flickor. Under år 2010 inkom det 22 ärenden till Stödcentrum där pojkar blivit utsatta för sexualbrott (dvs. alla brott av sexuell art förutom våldtäkt). Samtliga erbjöds stöd och det genererade i tre nybesök, varav två målsäganden och en förälder. Under år 2010 inkom även fem våldtäktsanmälningar med pojkar som målsäganden. Samtliga erbjöds stöd och det genererade i tre nybesök, varav en målsägande och två föräldrar. Under perioden 2011-01-01 – 2011-08-01 erbjöd Stödcentrum elva pojkar/familjer kontakt där pojkarna utsatts för sexualbrott, varav två pojkar/familjer tackade ja. Utöver detta erbjöds två pojkar som utsatts för våldtäkt kontakt, varav en tackade ja.

Ideella föreningar i Stockholms stad

För att komplettera stadens egna verksamheter ger socialnämndens organisations- och föreningsutskott (OFU) årligen verksamhetsbidrag till organisationer som bedriver stödsatser för män och pojkar i behov av stöd.

HOPP Stockholm arbetar med män och kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp i sin barndom. Föreningen driver bland annat jourtelefon, stödgrupper, enskilda stödsamtal och samtal med anhöriga. HOPP Stockholm erhåller årligen ett verksamhetsbidrag om 424 000 kr från OFU. Under år 2010 tillhandahöll HOPP Stockholm enskilda stödsamtal till 21 män och antalet samtalstimmar uppgick till 222 stycken. HOPP Stockholm erbjöd även gruppverksamhet för män där 5-6 män deltog. I gruppverksamheten gavs det möjligt att dela upplevelser, sätta ord på känslor och bearbeta konsekvenserna av övergreppen.

Stiftelsen Manscentrum i Stockholm arbetar med män som har problem/kriser som försvårar deras liv. Manscentrum riktar sig främst till våldsamma män men tar även emot män som blivit utsatta i någon form. Manscentrum erbjuder individuella behandlingssamtal och behandling i grupp. OFU ger årligen ett verksamhetsbidrag om 1 355 000 kr till Manscentrum. Manscentrum kommer årligen i kontakt med 1-3 män som blivit utsatta för sexuella övergrepp och männen efterfrågar ofta längre terapi. Manscentrum träffar dem oftast under en begränsad tid för att sedan slussa dem vidare till andra instanser. I vissa fall har de tagit emot män för längre

behandlingar. Manscentrum anser att stödet till målgruppen fungerar bra och de har möjlighet att ta emot målgruppen vid behov. Manscentrum har inte sett någon ökning av målgruppen i deras verksamhet under år 2011.

För att stödja män i krissituationer beviljar även OFU verksamhetsbidrag till *Mansjouren i Stockholms län* som erbjuder stödinsatser för människor i kris, i behov av att prata om frågor som mäns våld mot kvinnor, mäns våld mot män mm. Mansjouren driver jourtelefon, enskilda stödsamtal, gruppsamtal och i viss mån juridisk rådgivning. OFU ger årligen ett verksamhetsbidrag om 215 000 kr till Mansjouren. Mansjouren har genom sin verksamhet inte kommit i kontakt med målgruppen män som utsatts för sexuella övergrepp under år 2010 och 2011.

Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn (ATSUB) är en ideell förening som bedriver stödverksamhet för anhöriga till sexuellt utnyttjade barn samt till barn och ungdomar som blivit sexuellt utnyttjade. Inom ATSUB finns verksamheten BUSTA som riktar sig till ungdomar utsatta för sexuella övergrepp. ATSUB erhåller årligen ett verksamhetsbidrag om 335 000 kr från OFU. Under år 2010 hade föreningen regelbunden kontakt med cirka 30 pojkar (0-18 år) som blivit utsatta för sexuella övergrepp. Pojkarna erhöll stöd genom lekar och aktiviteter medan vårdnadshavare erhöll stöd genom stödsamtal eller bearbetande samtal. Under år 2010 hade föreningen även regelbunden kontakt med fem vuxna män som erhöll stödsamtal eller bearbetande samtal. Föreningens kontakt med både unga pojkar och män uppges ha ökat under år 2011 men föreningen har inte uppgifter och faktiskt antal.

OFU beviljar även verksamhetsbidrag till *BRIS Region Mitt* för deras stödverksamhet för barn och unga. För verksamhet år 2011 erhöll BRIS Region Mitt 412 000 kr. Under år 2010 kontaktade 1 575 barn och ungdomar BRIS med anledning av sexuella övergrepp och sexuellt ofredande⁹. Av de som kontaktade BRIS var 83 % flickor och 16 % pojkar¹⁰.

Förvaltningens synpunkter

Inom socialtjänsten pågår ständigt kompetensutveckling i syfte att förbättra metoderna för att upptäcka barn och ungdomar som far illa. BBIC är en del av socialtjänstens kompetensutveckling där målgruppen pojkar som blivit utsatta för sexuella övergrepp omfattas, även om projektet inte riktar sig specifikt till målgruppen.

⁹ Siffran gäller hela Sverige.

¹⁰ Resterande 1 % saknas uppgift om kön.

I Stockholms stad finns även flera verksamheter dit pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp kan vända sig för att få adekvat stöd. Stadens ungdomsmottagningar fyller en viktig funktion då verksamheterna har möjlighet att möta och stödja målgruppen pojkar som utsatts för sexuella övergrepp i ett tidigare skede än socialtjänsten. För att komplettera stadens egna verksamheter beviljar socialnämnden bidrag till föreningar som driver stödverksamheter där pojkar och män som utsatts för sexuella övergrepp omfattas. Flera av föreningarna tar även emot män som utsatts för våld i nära relation.

Förvaltningen bedömer att målgruppen för närvarande inryms i de stödåtgärder som finns för pojkar och män i behov av stöd i Stockholms stad, och att behovet av stödinsatser därmed är tillgodosett.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen och anser att skrivelsen är besvarad.